

Alberti: Med de tvende ærede foregaaende Talere vil jeg begynde med den Bemærkning, at ogsaa jeg anseer det for meget heldigt, at de ærede Forslagsstillere nu denne Gang har faaet dette Lovforslag frem. Dette Forslag er en naturlig Forsættelse af de siden Grundlovens Emanation udlommende Selveiendomslove, og Fæstesagen har efter min Mening saa ofte været under Behandling i Rigsdagen i forskjellige Retninger, at det er nødvendigt ved Selveiendomslove at komme bort fra den. Rigsdagen har fremmet flere Selveiendomslove og bragt dem til Udførelse; den har dernæst stillet Selveiendomsfagen i Bero, for at forsøge, om Fæstegaardene kunde gaae over til Selveiendom ved frivillige Overeenskomster, og har i den Henseende vedtaget en Lov om Fæsteforholdet. Der er nu for kort Tid siden bleven omdeelt i Thinget en af Justitsministeriet affattet Oversigt over Fæstegaardenes nuværende Antal. Jeg skal ikke gaae ind paa nærmere at gjengive Indholdet af denne Oversigt, men jeg troer, at dens Totalsum viser, at det er meget langt fra, at Frivilligheden har gjort en Ende paa Fæstevæsenet. Jeg vil dernæst gjøre opmærksom paa, at der er et andet Slags Frivillighed, der er ifærd med at gjøre Ende paa Fæstevæsenet, men som jeg ikke troer er til Bøndestændens Gavn, nemlig Forpagtningsvæsenet. Det er jo vitterligt, at de Godseiere, som ikke ville afløse Fæstevæsenet ved Selveiendom, afløse det ved Forpagtning; de beholde da Indfæstningerne, men dette er noget af det Uheldigste ved Fæstevæsenet, og til denne uheldige Side af Fæsteforholdet føie de da Forpagtningsvæsenet med dets mange Ulemper. Det er altsaa kommet dertil, at Regjeringen og Rigsdagen, ved at stille Fæstefagen i Bero og standse med at fremme Fæstegaardens Overgang til Selveiendom, have frembragt Gaardforpagtningsvæsenet, og det er dette Væsen, der efter min Formening trænger til at standses. Jeg vil nu ikke paastaae, at Forpagtningsvæsenet netop er indført paa de Stiftelser, som omhandles i det foreliggende Lovforslag, men der vil Intet være iveien for, at Bestyrrelserne for disse Stiftelser indføre det der. Man har seet, at Fæstevæsenet i dets strengeste Skikkelse er bragt frem paa

Godser, som staae under Regjeringens Control og under Administration af det Offentlige, og denne Erfaring gjør, at Ingen efter min Formening kan forudsige, om ikke ogsaa Bestyrrelserne af de Stiftelser, som nævnes i Forslaget, ville anvende Fæstevæsenet i dets Strængthed og lade det afløse ikke af Selveiendom, men af Gaardforpagtning. — En Deel af de Indvendinger, som tvende ærede foregaaende Talere have reist mod at fremme Sagen, ere i Grunden de samme, som have været hørt i nu snart et Aarhundrede, saa ofte der har været Tale om at fremme Selveiendoms Indførelse, ja, man kan sige, saa ofte der har været Tale om at fremme en noget betydeligere Landboreform, og man har hørt omtrent de samme Indvendinger blive fremsatte, naar der har været Tale blot om Høveriafløsning, Tiendevæsens Afløsning og ved flere andre Leiligheder.

Det ærede Medlem for Randers Amts 5te Valgkreds (F. Mourier-Peterfen) fremtræder nu og siger, at en Lov som den foreliggende ikke vil være til Fordeel for Brugerne. Det er den selvsamme Indvending, som blev fremsat i Aarene 1850—51—52, da der var Tale om at indføre Selveiendom paa Domainernes og paa Universitetets og flere lignende Stiftelsers Godser. Dengang sagde man ligeledes, at det ikke kunde hjælpe at komme med en saadan Afsløsningslov, thi Brugerne vilde dog komme til at betale ligesaa Meget som før og altsaa ikke have nogen væsentlig Fordeel deraf. Smidleertid fandt Afsløsningen Sted, og da den var færdig, kom netop den modsatte Klage; man udregnede da, hvor mange Tønder Guld Sørv Academi havde mistet derved, at Fæstere vare blevne Selveiere, og man holdt dette Regnestykke frem som en Advarsel imod at føre Selveiendomsfagen videre. Men ved Siden deraf viste det sig, at Academiet havde forøget sine Indtægter, og det viste sig, at de nye Selveiere eller de gamle Fæstlere befandt sig meget vel, at de følgelig slet ikke havde lidt noget Tab ved at benytte den Ret, Lovgivningen gav dem. Vi have her fornødig i Kjøbenhavns Nærhed havt et Exempel paa, hvorledes Fæstevæsenet, eller maaskee et Fæstevæsen, der staaer nærmere ved Arvesæsteforholdet, er blevet afløst til